

Horror in het Rijksmuseum

Gesprek met Dario Argento

Tijdens het *Festival van de Fantastische Film* werden dit jaar vooral veel horrorfilms van Italiaanse makelij vertoond. Zo was er een bescheiden retrospectief te zien van de onlangs overleden regisseur Lucio Fulci en beleefde de nieuwste film van Dario Argento, **HET STENDHAL SYNDROOM**, zijn première. Argento was in Amsterdam om het Rijksmuseum te bezoeken en zijn film toe te lichten.

PATRICIA PISTERS EN FEMKE WOLTING

De Italiaanse grootmeester van het horrorgenre Dario Argento was tijdens het *Festival van de Fantastische Film* in Amsterdam om zijn laatste film **HET STENDHAL SYNDROOM** te presenteren. Dit syndroom is genoemd naar de negentiende-eeuwse Franse schrijver Stendhal die beschreef hoe hij bij een bezoek aan Florence bevangen werd door de kunst en zelfs flauw viel bij het zien van de vele schilderijen. Argento, zelf een groot kunstliefhebber, zag bij zijn vorige bezoek aan Nederland (voor zijn vorige film **TRAUMA**) Rembrandts *Nachtwacht*, werd getroffen door de weergave van het licht op het doek en kreeg ideeën voor de film die nu af is.

CHE BELLO!

Ook nu bezoekt Dario Argento weer het Rijksmuseum en wij gaan met hem mee. Vol minachting snuivend snelt Argento

langs de kitcherige schilderijen uit de tijdelijke tentoonstelling *The Age of Ugliness* (met hoogpunten uit het Nederlands Design) en houdt pas stil bij de vaste collectie van het museum. Aandachtig bestudeert hij de details van zeventiende-eeuwse schilderijen, roept af en toe *che bello!* en wordt bij de *Nachtwacht* even helemaal stil. Op een van de bankjes in het museum gaan we zitten om te praten. Het binnenvallende zonlicht speelt een spel met de wolken en verdwijnt af en toe: 'Dat is Rembrandt!' roept Argento uit en vervolgens legt hij uit waarom hij zo van schilderkunst houdt en hoe hij dat in zijn films tot uitdrukking brengt.

Dario Argento: 'Al vanaf mijn eerste film is de schilderkunst van grote invloed geweest. Vooral in **DEEP RED** en **SUSPIRIA** spelen kunstwerken een belangrijke rol. Vaak staan schilderijen in mijn films symbool voor gevaar of voor een verborgen

zijde van de personages. Voor **SUSPIRIA** zijn de schilderijen van Escher een grote inspiratiebron geweest. Het idee van de film is dat het huis waar het verhaal zich afspeelt, een labyrint is met een ingewikkeld stelsel van muren, waarachter zich weer verborgen ruimtes en muren bevinden. Steeds blijkt dat er nog delen in het huis zijn waarvan niemand het bestaan kent en ontdek je weer een nieuwe wereld. Voor mij speelt Escher op dezelfde manier met illusies en kun je zijn schilderijen ook zien als labyrinten. Hij heeft een wereld ontworpen waarin je het gevoel hebt dat je jezelf verliest. Ook het symbolisme is belangrijk geweest voor het maken van een aantal films. Ik heb de kleuren bestudeerd die deze schilders aan het einde van de negentiende eeuw gebruikten: het geel en blauw, en natuurlijk de composities. Overigens schilder ik zelf niet en ook zijn de muren in mijn huis helemaal leeg. Ik schilder met mijn camera.'

CLAIR-OBSCUR

'Nadat ik mijn hele leven schilderijen heb gebruikt in mijn films, ben ik nu op het punt gekomen dat ik in de schilderijen wil kunnen stappen. Als kind was ik al gefascineerd door die gedachte. Mijn vader had zijn studeerkamer volgehangen met Duitse schilderijen met natuurafbeeldingen. Dagenlang bestudeerde ik deze schilderijen en prentte elk detail in mijn hoofd. Ik was ervan overtuigd dat het mogelijk is om in een schilderij te kruipen. Mijn intentie is nu om in de droom te kunnen stappen die de kunstenaar gecreëerd heeft, net zoals de hoofdpersoon

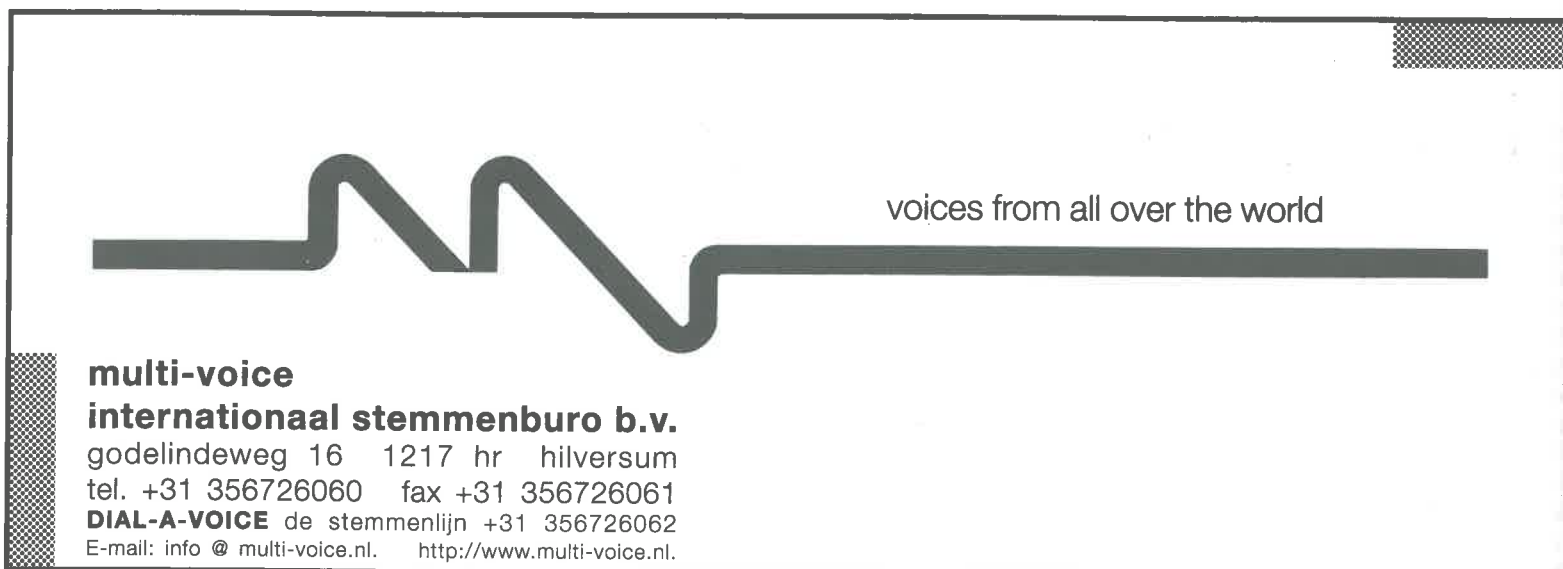
in **HET STENDHAL SYNDROOM** doet. Ik wil in de droom van de kunstenaar duiken: het water werkelijk zien stromen, het haar van de personages kunnen voelen, de wind horen ruisen. Ik wil het gevoel delen met de schilder op het moment dat hij het schilderij maakte. Zo probeer ik tot de essentie van het werk te komen.

In **HET STENDHAL SYNDROOM** komen invloeden van verschillende kunstenaars en stromingen samen. Het licht en de kleuren in de schilderijen van Rembrandt inspireerden me tot het maken van **HET STENDHAL SYNDROOM**. Voor mij is Rembrandt de grootste meester van het licht en voor deze film bestudeerde ik vooral de manier waarop hij het donker schilderde. Ik probeerde in **HET STENDHAL SYNDROOM** hetzelfde effect te bereiken door het speciale gebruik van licht en donker. Rembrandt hield mensen nooit voor de gek. Wanneer het licht vanuit de linkerhoek kwam, dan betekende dit dat mensen of delen van een gezicht die zich buiten de lichtbron bevonden, donker en verborgen bleven. Dat was revolutionair in zijn tijd. Hij schilderde realistisch en gebruikte geen trucs om zijn schilderijen beter te laten uitkomen. In mijn films probeer ik datzelfde te bereiken.'

COMPUTEREFFECTEN

'Ik streef ernaar dat mijn films realistisch en geloofwaardig overkomen op het publiek. Daarom weigerde ik jarenlang computers te gebruiken bij het maken van mijn films. Ik wilde dat alles echt was en voor de camera plaatsvond, al kostte dat ontzettend veel tijd en energie.

(Advertentie)

voices from all over the world

multi-voice
internationaal stemmenburo b.v.
godelindeweg 16 1217 hr hilversum
tel. +31 356726060 fax +31 356726061
DIAL-A-VOICE de stemmenlijn +31 356726062
E-mail: info @ multi-voice.nl. http://www.multi-voice.nl.

Met *INFERNO* bijvoorbeeld probeerde ik de ondergang van New York te verfilmen en dat bleek bijna onmogelijk. We bouwden een enorme kunstmaan van glas en lijmde er ingewikkelde lampen in. Drie dagen waren we bezig om die ene scène op film te krijgen. In die tijd was de kwaliteit van computereffecten echter nog niet goed genoeg en was het altijd zichtbaar wanneer een scène was gemaakt met behulp van *special effects*. Het was nooit realistisch, terwijl ik het juist belangrijk vind dat de kijker gelooft dat iets echt is. Drie jaar geleden was het voor Europese filmers bovendien onmogelijk computereffecten te gebruiken omdat elke seconde een fortuin kostte. Nu zijn er nieuwe technieken beschikbaar die een heel goede kwaliteit opleveren en goedkoop zijn. Deze computertechnieken geven me nieuwe mogelijkheden om mijn dromen en fantasieën te realiseren.'

CARTOONS

'Met de enorme hausse aan horror- en special-effectfilms van de laatste jaren heb ik niet veel affiniteit. In de jaren tachtig werd een hele stroom horrorfilms gemaakt met een sterk ironische ondertoon,

de zogenaamde *horror-comic*. Ik hou niet van deze films omdat ze niet krachtig zijn. Het zijn films die gemaakt zijn voor kinderen en ze doen me denken aan cartoons. Ze houden door het gebruik van humor een zekere afstand en laten de toeschouwer achter met een comfortabel en veilig gevoel. In de films van bijvoorbeeld Tim Burton wordt de horror komisch gemaakt zodat het publiek lacht om het geweld en je geen problemen met de filmkeuring krijgt. Wanneer je een krachtige film maakt, een film die je een ongemakkelijk gevoel geeft, krijg je te maken met censuur. Maar het publiek houdt blijkbaar van horror-comics. In Amerika stoppen ze de formule van een succesvolle film in de computer en dan rollen er tien vergelijkbare films uit. Dat is de Amerikaanse *spirit*.

Aan de andere kant heeft het altijd al op die manier gewerkt in het horrorgenre. In de jaren zeventig waren er een paar grote talenten die onverwacht veel succes hadden. In de *slipstream* van deze filmmakers maakte een groep regisseurs films die net iets commerciëler waren, iets minder cult en een stuk minder interessant. Daarna had je een kleine groep vernieuwers on-

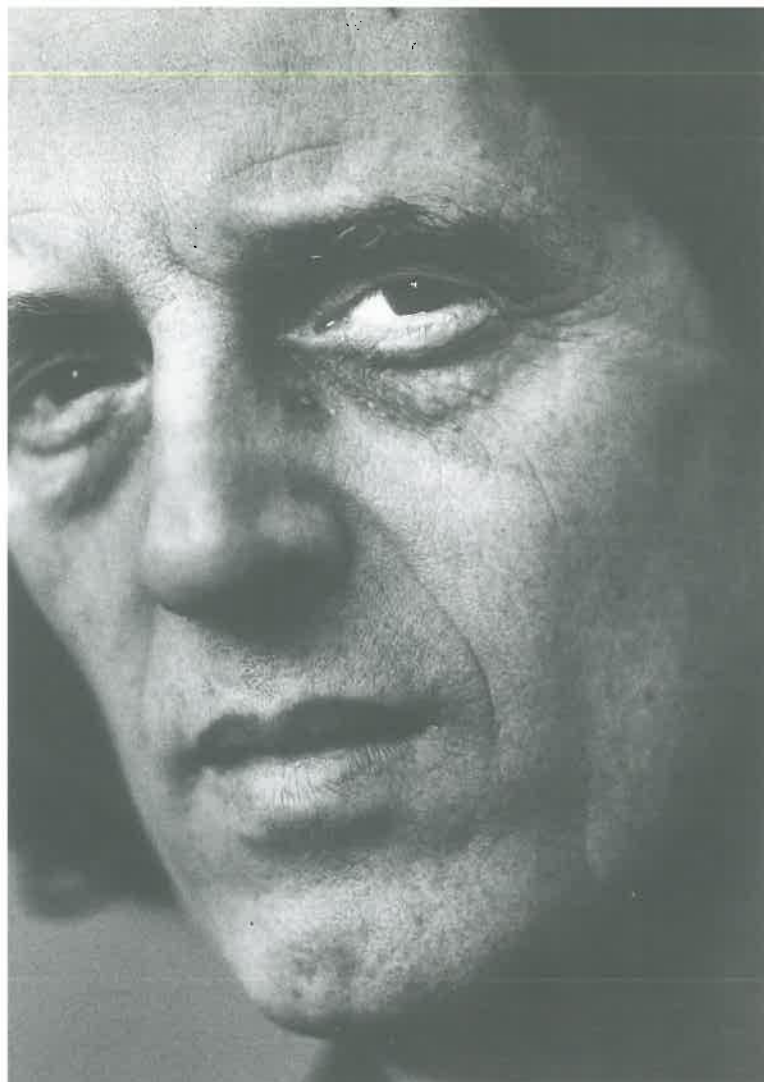

Foto: Jan Willem Steenmeijer

Dario Argento

(Advertentie)

BEFORE SUNRISE
vanaf 27 juni

filmtheater desmet
Amsterdam, 020-6273434

der wie Carpenter. Deze auteursregisseurs werden op hun beurt weer gevolgd door een grote groep regisseurs die voortborduurden op het succes en de films probeerden te kopiëren. Ik heb echter nooit veilige en comfortabele films willen maken.'

BOOTLEGS

'Daardoor heb ik een aantal keer problemen gekregen bij het maken van films in Amerika. Bij de film *OPERA* was ik zelf coproducent en had dus een zekere invloed. Toch werd ik gedwongen twintig minuten uit de film te knippen. Gelukkig heb ik een klein videobedrijfje waarmee ik mijn films op kleine schaal kan dupliceren. Van *OPERA* maakte ik bijvoorbeeld dertig kopieën. Enkele jaren nadat ik de film had gemaakt, werd ik uitgenodigd voor een Amerikaans filmfestival en nam ik de originele film mee uit Italië. Toen bleek dat heel veel mensen het origineel al kenden doordat er een bloeiend circuit was van mensen die de film aan elkaar hadden doorgegeven. De *bootlegs* gingen heel Amerika door, van New York tot Chicago en Philadelphia. Daar ben ik blij mee want elke keer dat producenten me dwin-

gen scènes te veranderen, zijn er altijd nog de bootleg-tapes met de originele versie.'

RITUEEL

'De hele discussie rond geweld in film en andere media is een *fake* discussie. Geweld speelt zich af op straat en niet in films. Regeringen weigeren verantwoordelijkheid te nemen voor de problemen op straat omdat ze dan gedwongen worden actie te ondernemen. Dus kiezen ze een makkelijke oplossing, en nu doen ze dat door films en filmmakers verantwoordelijk te stellen. Mensen imiteren geweld niet zoals dat wordt verbeeld in films. Geweld komt van binnenuit en wordt veroorzaakt door slechte sociale en economische omstandigheden.

In mijn films kan geweld uit esthetisch oogpunt mooi zijn. Net zoals de Azteken duizenden jaren geleden een bepaalde esthetiek van de dood kenden, zo is het geweld in mijn films een ritueel. Het is iets dat zich in mijn hoofd en fantasie afspeelt. Iedereen heeft een schaduwzijde en via mijn films onderzoek ik de donkere zijde van mijn onderbewustzijn. Maar dat is iets heel anders dan het geweld dat je in werkelijkheid tegenkomt op straat.' <<